

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De gestu, & ritibus antiquorum in numerando, & loquendo per gestus. Et
de hoc curiosæ Astabasdæ obseruationes. Capvt VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

hanc, nisi inferiores confugiunt.

At in blandiendo, farendo, satisfaciendo, rogando, lenis & submissa. Sacerdantium, & monentium, & pollicentium, & consolantium grauis: In metu, & verecundia contracta: in adhortationibus fortis, disputationibus teretes, miseratione flexa, & flebilis, & consulto quasi obscurior, at in egressionibus fusa, & securæ claritatis, in expositione, ac sermonibus recta, & inter acutum sonum, & grauem media. Attollitur autem concitatis affectibus, compositis descendit, pro vtriusque rei modò altiùs, vel inferiùs. Hoc profectò, qui præstare poterit, pronuntiationis assequetur perfectionem.

Vocis varietas in actione commendatur in Gratiano. Au' onius in actione grat. ad Gratianum Imperat.

Et hanc ipsam virtutem Ausonius commendat in Gratiano. Quis tenor vocis cum remissa, quæ temperatio cum vtraque dispensas. Quis Oratorum læta iucundius, facunda cultius, pugnancia densius, aut densata glomeratius dixit? aut quod est cuique liberum cogitavit.

Cicero 3. de Orat. 216. pronuntiationem in plurà genera diuidit, lenes, asperum: contractum, diffusum: cõtinenci spiritu, intermisso, fractum, scissum: flexo sono, recto: attenuatum, inflatum. Hi sunt (inquit) actori, vt pictori expositi ad variandũ colores.

Iracundiæ amant acutum, incitatum, crebro incidens.

Miserationes, flexibile, plenum, interruptum, flebile.

Metus, demissum, hæsitans, & abiectum.

Vis, contentum vehemens, imminens quadam incitatione grauitatis.

Voluptas, effusum, lenes, tenerum, hilaratum, acremissum.

Molestiæ, graue, ac vno pressu obtutum.

De gestu, & ritibus antiquorum in numerando, & loquendo per gestus.

Et de hoc curiosæ Astabasdæ obseruationes.

CAPVT VIII.

Restat altera pars actionis gestus, cuius loquax est quodammodo silentium, siquidem Cassiodorus in varijs; Orchestra- rum loquacissimas manus, linguosos digitos, silentium elamosum nominat, & eius expositionis tacitæ meminit, quam Musa Polyhymnia reperisse narratur. His corporis, maxime verò digitorum signis in numerando plurimum vtilis fuisse, veteres testatur Nicolaus Smyrnaeus Astabasdæ, qui libellum à doctiss. Morello editum de ea re conscripsit. Non erit hic à re alienum quædam capita subijcere, vt inde varios vermiculorum digitorum flexus, vt loquitur Martianus, nec non nimis fortasse putidam in eo antiquorum inuentorum subtilitatem lector agnoscat.

Gestus loquax silentium.

Manus loquaces.

Di. is. In-

guosi.

Nicolaus Smyrnaeus Astabasdæ.

RATIO ANTIQVORVM PVTIDIVSCVLA NVMERANDI, & loquendi per gestus.

EN ἡ τὰς χερσὶ κατέχεις τοὺς ἀριθμοὺς οὕτως. καὶ ἐν τῇ εὐκλειῳ αἰεὶ ὀφείλεις τὰς μονάδας, καὶ δεκάδας κρατεῖν. ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ τὰς ἑκατοντάδας, καὶ χιλιάδας, τοὺς δὲ ἐπέκεινα τῶν ἀριθμῶν χαράττειν ἐν τινι. οὐ γὰρ ἔχεις οὕτως κατέχεις ἐν τῇ χειρὶ.

Συυλλομένῃ τῷ πρώτῃ ἐν μικρῷ δακτύλῳ τῷ μύρτῳ καλεμένῃ, ἢ ἡ τετάρτῃ ἀκτεταμένῃ, καὶ ἰσαμένῃ ὀρθίως, κατέχεις

IN manibus ita numeros continebis: & in manu quidem læua vnitates & decades tenere debes; in dextra verò centenarios, & millenarios. Numeros autem, qui hos excedunt, notare alicubi oportet. Nam integrum tibi non erit illos manibus continere.

Minimo seu auriculari digito contracto: quatuor verò reliquis extensis, & erectis, in sinistra quidem manu vnitatem solam contines.

Kkk

cines

ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ μονάδα μίαν, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ, χιλιοτάδα μίαν.

Καὶ πάλιν συσπλομένους, καὶ τὸν καὶ τὸ μετ' αὐτὸν δευτέρου δακτύλου τὸ παραμέσος, καὶ ἐπιβάτος καλυμένους. Ἦ δὲ λοιπῶν τριῶν, ὡς ἐφ' ἡμῶν, ἠπλωμένων, κρατεῖς ἐν μὲν τῇ εὐωνύμῳ, δύο, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ, δισχιλία.

Τῶν δὲ ἄνω συσπλομένων, ἦτοι τῶν σφαχέλων καὶ μέσων, καὶ τῶν ἐτέρων δύο. Ἦ δὲ λοιπῶν δύο ἐκτεταμένων, Ἔλχανθ' λέγω, καὶ τὴν ἀνὰ χειρὸς. εἰσὶν ἄπερ κρατεῖς, ἐν μὲν τῇ λαῖᾳ, Γ. ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ, τεσχιλία.

Πάλιν συσπλομένων Ἦ δύο, τὸ μέσος, καὶ ἔξ παραμέσος, ἦ γὰρ δὲ δευτέρου καὶ τρίτου, καὶ τῶν ἄλλων ὄντων ἐξηπλωμένων Ἐν ἀνὰ χειρὸς λέγω, καὶ ἔλχανθ', καὶ ἔμωπθ', εἰσὶν ἄπερ κρατεῖς, ἐν μὲν τῇ λαῖᾳ, δ. ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ, τεσσακισχιλία.

Πάλιν Ἐ τρίτου καὶ μέσου συσπλομένων, καὶ τῶν λοιπῶν τεσσάρων ἐκτεταμένων, δηλοῦσιν ἄπερ κρατεῖς ἐν τῇ λαῖᾳ, ε. ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ, πέντακισχιλία.

Τὸ ἐπιβάτος πάλιν Ἐ καὶ δευτέρου συσπλομένους, καὶ τῶν λοιπῶν ἠπλωμένων, κρατεῖς, ἐν μὲν τῇ εὐωνύμῳ, ε. ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ, ἑξακισχιλία.

Τὸ μωπθ' πάλιν τὸ καὶ πρῶτον ἐκτεταμένους, καὶ τῇ παλάμῃ προσφύοντθ', τῶν δὲ λοιπῶν ἰσαμένων ὀρθίω, εἰσὶν ἄπερ κρατεῖς ζ. ἐν δὲ τῇ ἄλλῃ, ἑπτακισχιλία.

Τὸ δευτέρου πάλιν Ἐ καὶ παραμέσος ὁμοίως ἐκτεταμένους καὶ κλίνοντθ' ἄχρις οὗ τῇ κυάτω τελείως προσεγγίση, καὶ τοῦ πρώτου. Ἦ δὲ λοιπῶν τριῶν, τὸ τρίτου, καὶ ἔξ τετάρτου, καὶ πέμπτου, ὡς προείρηται, ἰσαμένων ὀρθίω, τὸ γενόμενον σχῆμα, ἐν μὲν τῇ λαῖᾳ, δ. ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ, ὀκτοκισχιλία.

Οὕτως οὖν καὶ τὸ τρίτου ὁμοίως γινόμενους, καὶ τῶν ἄλλων δύο, τοῦ πρώτου, καὶ τῶν δευτέρου, κατὰ τὸ αὐτὸ σχῆμα, ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ, δηλοῦσιν ἐννέα, ἐν δὲ τῇ ἄλλῃ, ἐννεακισχιλία.

tines, in dextra verò millenarium unum. I. M.

Rursus contracto minimo, & medico, reliquis tribus, vt dicimus explicatis : in laua duo, in dextra millia duo tenes.

II. MM.

Tertio autem, qui medius, & infamis dicitur compresso, iacentibus alijs duobus, ac reliquis extensis, indice nimirum, & pollice, quæ contines, in sinistra quidem tria sunt, in dextra verò tria millia.

III. MMM.

Porro duobus medijs incuruatis, nempe medio, & medico : & reliquis extensis, nempe pollice, indice, & auriculari, ex primis in sinistra quidem quatuor : in dextra quatuor millia.

IV. MMMM.

Rursus tertio, mediõve contracto, & quatuor cæteris expansis, denotas quinque laua, ac dextra quinque millia.

V. VM.

Prætercâ incuruatis infami, & annulari, & reliquis exprorectis, in sinistra tenchis senarium : in altera sex millia.

VI. VIM.

Item minimo, auriculariue extenso, & palmae radici, seu brachiali appposito, reliquis eleuatis, designas septem, laua, altera septem millia.

VII. VIIM.

Rursus annulari, medicõue pariter exprorecto, & inflexo, donec extremam vola partem apte contingat, adiacente etiam minimo : reliquis tribus medio, indice, & pollice sublatis : gestus, qui fit in sinistro, exprimit octo, in dextra octo millia. 8. 8000.

Sic igitur tertio digito, siue medio pariter constituto, atque alijs duobus ita positis, primo, auriculari videlicet, & secundo, siue medico, eadem conformatione, in laua declarant nouem, in dextra nouem millia. 9. 9000.

Πα.

Πάλιν τοῦ ἀντίχειρος ἠπλωμένως, οὐχὶ
δ' ὑπεραρομένου. ἀλλὰ πλαγίως πῶς, καὶ
τοῦ λιχανῶ ὑποκλινομένου μέχρις ἀν τῶ τοῦ
ἀντίχειρος προτέρου ἀρθροσυνμπέση, ἕως ἀν
γνητασιγματοσχήμα. τῷ λοιπῶν περι-
ῶν φυσικῶς ἠπλωμένω, καὶ μὴ χωρίζομένω
ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ συνημμένω, τοῖσι τὸν
ἐν μὲ τῆ δεξιᾷ. ρ'

Πάλιν τοῦ τετάρτου ἔ λιχανοῦ χαλαρῶ
τὸ δὲ ἠπλωμένως ἐπ' εὐθείας ὀρθίως, ὡς περ ἴση
χαμμη. τῷ λοιπῶν περιῶν συνημμένω,
καὶ πρὸς τὴν παλάμην ὡς ἐνοσχηματη γω-
νίας. ὑποκλινομένην μικρόν. τοῦ δ' ἀντίχει-
ρος ὑπεράνω τῶτων κειμένη, καὶ σφηνγι-
ζομένη τῶ λιχανῶ, καὶ τοῖσι τὸν δὲ ἄλοι. καὶ ἐν
τῆ δεξιᾷ διακόσια. σ'

Τοῦ λιχανοῦ πάλιν, καὶ τῶ ἀντίχειρος
ἐκτεταμένως ὑποκλινομένω, καὶ κατὰ τὸ ἀ-
κρον αὐτῆς ἐγγίζοντα, τῷ λοιπῶν περιῶν
ἐκτεταμένω, καὶ συνημμένω ὄντα, ὡς ἀγον-
ται πρὸς τὸ φυσικῶς. λ'. τοῖσι τὸν δὲ ἄλοι, καὶ
ἐν τῆ ἑτέρᾳ περιακόσια.

Πάλιν τῶν τεσσάρων ἐπ' εὐθείας ἐκτετα-
μένω, καὶ τοῦ ἀντίχειρος ὑπερ τὸν λιχα-
νόν, ὡς περ Γάμμα κειμένου, καὶ πρὸς τὸ ἐξ-
οθεν ἀποβλέποντα μέτρον, ἐν τῆ λαῖα δη-
λοῖ τε περὰ ἄκοντα, καὶ ἐν τῆ δεξιᾷ τετρακό-
σια.

Πάλιν ὡσαύτως ἡ τεσσάρων ἠπλωμένων,
ἔ δ' ἀντίχειρος ὡς περ Γάμμα ἐπ' ἔσωδεμ
μέτρως κειμένη, ἐπὶ τῶ σῆθει ἔ λιχανῶ, πεντή-
κοντα δηλοῖ, καὶ ἐν τῆ ἑτέρᾳ πεντακόσια.

Τῶτων δ' οὕτως ἔχοντων, καὶ ἔ λιχανῶ κυ-
κλικῶς τῶ ἀντίχειρι ἐπιφερομένη, ἀχρὶς ἀμ-
προσφαῖται τῶ μέσα κοτύλα τῶ πρώτῃ, καὶ
δευτέρῃ ἀρθρου. τὸ δ' ἀκρον τῶ αὐτῶ λιχανοῦ
τῶ σῆθει συμπέση τῶ ἀντίχειρος, ὅσῃ κοντα
δηλοῖ, καὶ ἐν τῆ δεξιᾷ ἑξακόσια.

Πάλιν ὁμοίως τῶ περιῶν ἠπλωμένω, ὡς
καὶ πολλάκις εἰρήχαμν, συνημμένως, κει-
μένου καὶ τοῦ ἀντίχειρος τῶ λιχανῶ, καὶ χα-
τὰ τὸ ἀκρον τῶ ἀντίχειρος ἔλκοιδῶς ἐ-
πιφερομένη ἔ λιχανῶ, ἑξομῆκοντα δηλοῖ, καὶ
ἑπτακόσια.

Præterea pollice expanso, non tamen ele-
uato, sed oblique vtiq; & indice inflexo, quo
vsque in priorem articulum pollicis concu-
rerit, ita vt coalescat sigmatis figura, reliquis
autem tribus naturaliter expositis, & non
separatis à se inuicem, sed connexis, talis ge-
stus in sinistra denotat decem: in dextra cen-
tum.

X.C.

Ad hæc quarto, qui index dicitur explica-
to, recta tanquam æquali linea: reliquis tribus
connexis, & ad palmam quasi figura anguli
paulum inclinatis, pollice autem super his
iacente, & ad indicem simul admoto: in sini-
stra talis gestus viginti designat: at in dextra
ducenta.

XX.CC.

Rursus indice, & pollice in porrectum
subinclinatis, & in apice summo sibi met app-
pinquntibus, cæteris tribus extensis, & con-
nexus prout à natura ducuntur: talis flexus
triginta declarat in laeva, & trecenta in al-
tera.

XXX.CCC.

Item quatuor recta extensis, & pollice su-
perinducto indici, instar literæ r. gamma, &
ad partem superiorem exteriorem spectante,
in sinistra notat quadraginta, & in dextra
quadringenta.

XL.CCCC.

Porro eodem modo quatuor explicatis re-
cta, & copulatis: pollice verò instar r. gam-
ma in interiorem partem flexo, ad pectus, siue
artum indicis: quinquaginta denotat in laeva,
& in altera quingenta.

L.D.

Hæc cum ita se habeant, & in indice pol-
licis circumflexo, ita vt index contingat me-
dia iunctura, primum, & secundum articu-
lum, & frons eiusdem indicis montem polli-
cis præcingat, sexaginta declarat in sinistra, &
sexcenta declarat in dextra.

LX.IOCC.

Item tribus similiter extensis, & vt sæpe
diximus connexis: pollice etiam super indi-
cem immisso, & ad summitatem vnguis in-
gyrum cocunt, cum indice signat septuaginta
in laeva, & septingenta in altera.

LXX.IOCC.

Kkk 2

Rursus

Πάλιν τ̄ τριῶν συνωμμένων ἰσαμένων ὡς ἐν σχήματι γωνίας, καὶ πρὸς τὴν παλάμην δὴ βενθλεπόντων, τὴν ἄντιχειν ὁ ἐπ' αὐτῷ τῷ μέτρῳ καὶ τρεῖς δακτύλους, ὡς κωνδύλῳ ὁ πρὸς τὴν ῥίζην ὄντι ὁ αὐτὸς δακτύλος, καὶ πρὸς τὴν παλάμην ἢ μισθὸν ἑνῶν, καὶ ἕλιχάντ' ἐπ' αὐτῷ ἄντιχειν ὁ κειμένῳ ἐπὶ ὁ πρῶτον ἀριθμὸν αὐτῶν, ἀχρὶς οὗ ὁ τρεῖς ἀκρῶν ἐπὶ τῷ σήματι συμπαῖσιν ἄντιχειν ὁ ἠχοῦσόντα τὸ πρῶτον ἡλίκοι, καὶ ὀκτακόσια. ὡ.

Αὐτὸς τὴν χεῖρα παλαῦσθ' δίκην σφαιρας, ὁρθεῖς ὄντι ὁ ἄντιχειν ὁ, καὶ τοὺς τρεῖς ἐκτείνεις δακτύλους, τὴν ἕλιχάνον ἀρθεῖς, ὡς ἀπὸ τῆς σφαιρας ἢ γρόνθ' ἐ, ἐνετο, τὸ τοῖστον σχήμα, ἐν τῇ τῆ εὐνομού χειρὶ, ὅπλοι ἐνενηκόντα, ἐν τῇ ὀδοξία ὀνεκακόσια.

Rursus tribus iunctis, erectisque, ut ad figuram anguli, & ad palmam prospicientibus, pollice autem supra medium, & tertium digitum innitente, & incumbente curvatura, quæ ad radicem ipsius est, & ad palmam adaperta, atque indice super illi circumflexo ad primum articulum, donec summitate concidat in montem pollicis: talis gestus in dextra effingit octoginta, & octingenta in læva.

Denique manu palmi instar contractæ, erecto. Pollice, ac digitis tribus extensis, dimisso indice, ut à contractione flexus affloret: eiusmodi gestus in sinistra nonaginta indicat, in dextra nonaginta, χϛ. iocccc.

Næque verò tantum numerasse, sed, & per determinatos quosdam gestus collocatos, fuisse narrat Isidorus l. i. c. 2.

Sunt quædam & digitorum notæ, sunt & oculorum, quibus secum taciti, proculque adstantes colloquuntur: sic mos est militaris, quoties consentiat exercitus, quia voce non potest, manu promittit. Alij quia voce non possunt, gladiatorum motu salutent. Unde etiam Ennius, de quadam impudica, quasi in choro pila ludens datatim dat se, & communitatem facit. Alij tenet, alij adiuvat, alibi manus est occupata, alij dat annulum spectandum, & à labris alium invocat, eum alio canat, artamen alijs dat digito literas, & Salomon annuit oculo, terit pede, digito loquitur. Testatur id quoque saltatio Chironomia, qua motus manuum ad numerum conpositus, affectus animi prodebat. Et ut aliquid ex sacris recensemus, extat libellus Ariæ Montani, qui Hierenias inscribitur de gestu, & actione, è quo varias gestuum significationes colligas, quas ipse ex sacro instrumento confirmat: Ego (quod huius magis proprium est instituti) Oratorum, Poetarumque aliquot testimoniiis demonstra-

bo.

VARIÆ GESTVVM NATVRALIVM SIGNIFICATIONES, EX SACRIS, & PROFANIS.

CAPVT IX.

OMNIS motus animi (quod præclare à Marco Tullio dictum est) suum quædam à natura habet vultum, & sonum, & gestum, totumque corpus hominis, & eius omnis vultus, omnesque voces, ut nerui in fidibus, ita sonant, ut à motu animi quoque sunt pulsæ. Itaque non erit superuacaneum hæc de motu naturali præmittere.

Capitis demissio mœstitiæ, & luctum cõsequitur, estque is habitus solemnus, iis qui diuinæ iræ deprecandæ causa ad squallorem se abiciunt, quanquam id nonnunquam vitio hominum, simulatione magis, & imitatione veritatis, quàm certo, & constanti animi proposito fiat. Sic D. Remigius Clodouæum Regem Francorum, ad Christianam demissionem hortatus dixit.

Mittis deponere colla sicamber.

Caput attollere, superbientium, & arrogantium gestus est, ἀνυψίωσις ἄνυψις apud Nonnum (ionysiacon 19. Gerusicim ferocem erigere, id est, superbire.

Caput

Capitis demissio quod significat, &c.